

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/10/2016
Identifikačné číslo spisu: 6016200034
Dátum vydania rozhodnutia: 25.04.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:6016200034.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a Mgr. Viliama Pohančeniča v právnej veci žalobkyne: I. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. XX, XXX XX R., zákonná zástupkyňa maloletého F. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom L., XXX XX R., proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, oddelenie peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP - pracovisko Banská Bystrica, Trieda SNP 75, 974 89 Banská Bystrica, za účasti Komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, sídlo úradu komisára: Račianska 153, 831 54 Bratislava 35, o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. UPS/US5/SSVOdPPKPC/SOC/2015/8369 Ant zo dňa 05.11.2015, o kasačnej sťažnosti žalobcu a Komisára pre osoby so zdravotným postihnutím proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/7/2016-69 z 22. júna 2016, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/7/2016-69 z 22. júna 2016 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě l š i e k o n a n i e .

II. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodne Krajský súd v Banskej Bystrici.

Odôvodnenie

1 . Rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny vo Zvolene zo dňa 03.07.2015 č.: ZV3/RPPNKŤZPAPČ/SOC/2015/37156-0003 nebol žalobcovi priznaný peňažný príspevok na osobnú asistenciu. Na základe komplexného posudku č. ZV1/KP/SOC/2015/37280 zo dňa 29.06.2015 sa maloletý F. L. považuje za fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím s mierou funkčnej poruchy 80 %. Rozhodujúcim ochorením pre stanovenie miery funkčnej poruchy u žalobcu je postihnutie mozgu pri vrodenej vývojovej chybe mozgu - Dandy Walkerov syndróm s kompletným cerebelárnym syndrómom. Nedokáže vykonávať samoobslužné úkony, nedokáže vyjadriť svoje potreby (rozumie mu len matka), vyžaduje celodenný dohľad s potrebou opatrovania inou fyzickou osobou, na základe čoho

mu bol stanovený VI. stupeň odkázania na pomoc inej fyzickej osoby, čo predstavuje rozsah odkázanosti na pomoc viac ako 12 hodín denne, a preto mu peňažný príspevok na osobnú asistenciu nebol navrhnutý. Sociálne dôsledky jeho zdravotného postihnutia boli komplexným posudkom navrhnuté kompenzovať peňažným príspevkom na opatrovanie. Proti tomuto rozhodnutiu sa žalobca zastúpený zákonnou zástupkyňou - matkou odvolal, pričom žalovaný rozhodnutím č. UPS/US5/SSVOdPPKPC/SOC/2015/8369Ant z 05. 11.2015 odvolanie zamietol a prvostupňové rozhodnutie ako vecne správne potvrdil. Žalovaný v rámci odvolacieho konania posúdil mieru funkčnej poruchy a sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia žalobcu a vydal komplexný posudok, podľa ktorého má žalobca mieru funkčnej poruchy 80 % podľa prílohy č. 3 Zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu pre ochorenie zaradené do skupiny V. ods. 3 písm. c) citovaného zákona a považuje sa za fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím. Posudkový lekár odvolacieho orgánu pri hodnotení zdravotného stavu žalobcu vychádzal z predložených nálezov: vyšetrenie všeobecným lekárom zo dňa 16.03.2015, neurologické vyšetrenie zo dňa 08.10.2015 s vykonaním MRI vyšetrením mozgu v auguste 2015 a psychiatrického vyšetrenia zo dňa 17.09.2014. Maloletý F. L. je od detstva sledovaný v odborných ambulanciách. Postoj je možný len s oporou, presuny sú možné len na mechanickom vozíku. Maloletý F. L. nerozpráva, iba vydáva zvuky, výzvam rozumie a je usmerniteľný. Podľa predložených odborných nálezov má slabšie aj horné končatiny, úchop je zachovaný, napr. naje sa sám. Hygienické návyky nemá fixované, je plienkovaný, intelekt je na úrovni strednej mentálnej retardácie. Epilepsia je v súčasnej dobe kompenzovaná a od roku 2010 je bez epileptických záchvatov. Poruchy zmyslov nie sú uvedené. Na základe aktuálnych odborných nálezov je žalobca odkázaný na celodenný dohľad, pri uvedenom stave by nebol dosiahnutý účel osobnej asistencie v zmysle zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu. Podkladom posudkového lekára bolo šetrenie sociálnych dôsledkov dňa 17.09.2015. Maloletý F. L. žije v spoločnej domácnosti s matkou, ktorá je zamestnaná v Banskej Bystrici a študuje popri zamestnaní na Filozofickej fakulte UMB v Banskej Bystrici. Počas matkinej neprítomnosti starostlivosť o maloletého zabezpečuje stará matka, ktorá je na starobnom dôchodku. Maloletý F. L. sa po byte pohybuje štvornožky, prípadne sa posúva po zadku. Po vonku sa premiestňuje na mechanickom vozíku, ktorý vie sám ovládať. Snaží sa chodiť, a to tak, že ho matka drží v podpazuší, prípadne za ruku, dokáže prejsť približne 20 krokov. Po schodoch smerom hore prejde v sprievode inej osoby a smerom dolu ho musia zniesť. Matka uviedla, že maloletý F. dokáže komunikovať kombinovanou formou, a to posunkami, prípadne povie pár slov a je presvedčená, že vie prejaviť svoje potreby. Komunikáciu trénuje pomocou tabletu a obrázkov. Navštevuje Domov sociálnych služieb v R. od 6,30 hod. Do školy sa premiestňuje s personálom zariadenia v rámci budovy domova sociálnych služieb. Výučovanie začína o 8,00 hod a končí približne o 12,00 hod. Po vyučovaní sa znova premiestni s pomocou personálu do domova sociálnych služieb, kde zotrúva do 16,00 hod do príchodu matky. V čase od 12,00 hod do 16,00 hod má maloletý Šimon personálom zariadenia zabezpečený program. Chodí na prechádzky do prírody, vypracúvajú rôzne kognitívne úlohy a učia sa sebaobsluhu. Matka žalobcu uviedla, že osobnú asistenciu žiada pre syna v čase ranného vstávania, prípravy do školy a cesty do školy, nakoľko sa v súčasnej dobe prispôsobujú jej odchodu do zamestnania. Maloletý F. L. pre únik moču aj stolice používa plienky. Tvrdí ďalej, že osobnú asistenciu by potrebovala pri úkonoch vstávania, líhania, umývania a sprchovania, ďalej pri obliekaní, vyzliekaní, pričom ho učí spolupracovať, o čo sa maloletý aj snaží, rovnako pri obliekaní, vyzliekaní, pri podávaní stravy, nakupovaní potravín, aj vecí osobnej potreby. S odkazom na § 20 ods. 1, § 20 ods. 2, § 14 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z. z. v náväznosti na lekársku posudkovú činnosť a sociálnu posudkovú činnosť, je možné ťažké zdravotné postihnutie maloletého F. L. vhodne kompenzovať peňažným príspevkom na opatrovanie, nakoľko vyžaduje pomoc a celodenný dohľad inej osoby. V čase, keď je matka v zamestnaní, má starostlivosť zabezpečenú prostredníctvom sociálnej služby v Domove sociálnych služieb v R.. Voľnočasové aktivity v rodinnom prostredí mu plnohodnotne zabezpečuje rodina v rozsahu zodpovedajúcom aj veku dieťaťa, pretože peňažný príspevok na osobnú asistenciu v súčasnosti nebol navrhnutý v komplexnom posudku Ústredia. Komplexný posudok je v zmysle § 55 ods. 6 Zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu základom II. st. rozhodnutia a je pre rozhodnutie záväzným. Vzhľadom k tomu, že peňažný príspevok na kompenzáciu v komplexnom posudku odvolacieho orgánu nebol navrhnutý, maloletý F. L. nespĺňa podľa rozhodnutia žalovaného podmienky pre priznanie peňažného príspevku na osobnú asistenciu, preto bolo dôvodné rozhodnutie I. st. orgánu potvrdiť.

2. Rozhodnutie žalovanej napadla žalobkyňa žalobou, v ktorej sa domáhala zrušenia napadnutého rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie žalovanej.

3. Uznesením č. k. 23S/7/2016-42 z 03.05.2016 pribral súd na návrh žalobkyne do konania Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím. Uznesenie o pribratí bolo Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím doručené 23. 05.2016. Na pojednávaní konanom 08. júna 2016 bolo súdu doručené vyjadrenie Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím a opis vyjadrenia bol zároveň doručený zástupkyňi žalovaného. Na pojednávaní zároveň zástupkyňa žalovaného uviedla, že k vyjadreniu Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím žalovaná podá stanovisko. Súd následne pojednávanie odročil za účelom vyhlásenia rozsudku na 22. jún 2016. Dňa 15. júna 2016 podal žalovaný stanovisko k vyjadreniu Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím. Toto stanovisko súd žalobcovi ani Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím nedoručoval. Následne dňa 22. júna 2016 bol vyhlásený rozsudok v prejednávanej veci.

4. Z rozsudku č. k. 23S/7/2016-69 z 22. júna 2016 vyplýva, že poskytnutie peňažného príspevku na kompenzáciu nenapĺňa účel zákona, keďže v dôsledku poškodenia duševných funkcií žalobcu by osobná asistencia nemohla smerovať k podpore vlastného rozhodovania žalobcu a vlastného ovplyvňovania jeho životných situácií. Ako vhodná forma kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia bol navrhnutý príspevok na opatrovanie a nie príspevok na osobnú asistenciu. Pokiaľ žalobca v žalobe poukazoval na to, že nebolo vykonané posúdenie v oblasti sociálneho ošetrovania v domácom prostredí, čo bolo hlavným dôvodom podania žiadosti o kompenzáciu formou osobnej asistencie, k tomu súd uviedol, že z úradného záznamu zo 07.09.2015 vyplýva, že zákonná zástupkyňa žalobcu bola požiadaná o osobné stretnutie s ňou a jej synom v domácom prostredí. Zákonná zástupkyňa žalobcu sama požiadala o osobné stretnutie na správnom orgáne bez prítomnosti syna a ako dôvod uviedla, že jej zamestnávateľ neumožňuje deň voľna. S. sama odporučila, aby správny orgán prešetril situáciu aj v domove sociálnych služieb R., kde sa syn zdržiava počas dňa. Pokiaľ aj bolo rozhodnutie žalovaného vydané po uplynutí zákonom stanovenej lehoty, i v prípade, že by toto tvrdenie bolo pravdivé, nemohlo mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia. Pokiaľ zástupkyňa Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím tvrdila, že bol porušený Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, Dohovor o právach dieťaťa a Ústava SR, citovala len konkrétne ustanovenia, avšak bez bližšej špecifikácie, v čom mali byť porušené. Krajský súd zdôraznil, že nie je povinný nahrádzať žalobcu pri hľadaní konkrétnych dôvodov porušenia zákona. Na základe uvedených dôvodov krajský súd žalobu zamietol.

5. Dňa 03.08.2016 podal proti uvedenému rozsudku odvolanie žalobca, pričom toto súd s poukazom na prechodné ustanovenia zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), ktorý nadobudol účinnosť 01.07.2016, posúdil ako kasačnú sťažnosť. V tejto žalobca namieta, že žalovaný porušil základné zásady správneho konania, keď doplnil dokazovanie až v rámci konania o odvolaní (napr. telefonický rozhovor o aktivitách maloletého počas pobytu v DSS R.), pričom žalobcu o tom neinformoval a ani mu neumožnil sa k takto doplnenému dokazovaniu vyjadriť. Žalovaný tiež opomenul povinnosť vybaviť vec včas a bez zbytočných prieťahov. Má tiež za to, že prvostupňové rozhodnutie nebolo riadne odôvodnené, pričom až druhostupňový orgán vec právne posúdil, čím vydal prakticky nové rozhodnutie, proti ktorému ale nebolo možné podať riadny opravný prostriedok. Vo vyjadrení žalovaný uvádza, že mal snahu stretnúť sa v domácom prostredí žalobcu, čo sa nestalo pre objektívne príčiny na strane matky žalobcu. Uvedené je zrejmé z úradného záznamu zo 07.09.2015, ktorý vypracoval správny orgán na základe telefonického rozhovoru. Ďalším obdobne vypracovaným je úradný záznam z telefonického rozhovoru so sociálnou pracovníčkou DSS R. z 22. októbra 2015. Žalobca má za to, že úradné záznamy takéhoto charakteru by pre rozhodovanie nemali byť považované za hodnoverné do takej miery ako dokumenty, na vzniku ktorých sa podieľali obe strany. Na oba úradné záznamy však správny orgán poukazuje až vo vyjadrení k žalobe, nie však v napadnutom rozhodnutí. Žalobca má za to, že ak žalovaný považoval informáciu z DSS za podstatnú pre rozhodnutie, mal písomne požiadať o súčinnosť a tým by zabezpečil hodnoverné informácie od personálu, ktorý je v úzkom kontakte s maloletým. Žalobca ďalej namieta, že zistenie skutkového stavu, z ktorého vychádzalo napadnuté rozhodnutie žalovaného je v rozpore s obsahom spisu, najmä neboli zohľadnené skutočnosti,

ktoré boli dôvodom pre podanie žiadosti a sú súčasťou spisu, pričom žalovaný sa k nim nijako nevyjadril. Má za to, že uviedol závažné príčiny, prečo je nevyhnutná kompenzácia formou osobnej asistencie. Ide o všetky činnosti spojené s jeho sebaobsluhou, pričom zdôrazňuje, že žije na 01. poschodí v byte, ktorý nie je bezbariérový, premiestňuje sa po schodoch bez mechanického vozíka, čo je nad fyzické možnosti matky žalobcu. Ďalej je potrebná asistencia pri úkonoch spojených s hygienou žalobcu. Žalobca zdôrazňuje, že správny orgán zisťoval sociálne dôsledky jeho ťažkého zdravotného postihnutia iba telefonickým rozhovorom so sociálnou pracovníčkou DSS R., neprihliadajúc na skutočnosť, že osobná asistencia bola žiadaná na úkony vykonávané v domácom prostredí a nie počas pobytu maloletého v DSS R.. Žalovaný však nevykonával posúdenie v oblasti sociálneho šetrenia domáceho prostredia a úkonov, ktoré je nutné vykonávať mimo pobytu maloletého v DSS R.. Žalobca ďalej zdôrazňuje, že príspevok na opatrovanie, ktorý správny orgán navrhol, je preňho irelevantný. Kompenzácia formou príspevku na opatrovanie sa vzťahuje na osobu, ktorá musí byť odkázaná na opatrovanie podľa komplexného posudku. Opatrovateľom je rodič, prípadne iná osoba, ktorá má trvalý, resp. prechodný pobyt na totožnej adrese ako opatrovaný. Výška opatrovateľského príspevku závisí od príjmu opatrovateľa, pričom pri osobnej asistencii sa neposudzuje príjem osobného asistenta, osobná asistencia sa vykonáva na základe stanoveného počtu hodín na kalendárny rok. Fyzická osoba s ŤZP môže mať aj viac osobných asistentov a nie je nutné, aby osobný asistent mal totožný pobyt s opatrovaným. Pri sociálnom šetrení prvostupňovým orgánom odporúčala pracovníčka úradu práce, sociálnych vecí a rodiny týždenný pobyt v DSS, s čím však matka žalobcu nesúhlasila, keďže považuje za potrebné udržať denný kontakt žalobcu s rodinou. Žalobca ďalej namieta, že Krajský súd v Banskej Bystrici vychádzal z vyjadrenia žalovaného doručeného po ukončení pojednávania vo veci, pričom toto vyjadrenie obsahovalo skutočnosti, ku ktorým sa žalobca nemohol vyjadriť. Má preto za to, že v konaní pred krajským súdom došlo k takej vade konania, ktorá mala za následok porušenie práva žalobcu na spravodlivý proces. Z uvedených dôvodov žalobca navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zmenil rozsudok krajského súdu tak, že rozhodnutie žalovaného č. UPS/US5/SSVOdPPKPC/SOC/2015/8369 Ant zo dňa 05.11.2015 zruší a vec vráti žalovanému na ďalšie konanie, alternatívne aby zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/7/2016-69 z 23.06.2016 podala kasačnú sťažnosť tiež Komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím. Namieta, že kompenzácia ťažkého zdravotného postihnutia maloletého žalobcu formou peňažného príspevku na opatrovanie nerieši ťažkú životnú situáciu, do ktorej sa žalobca dostal. Poukazuje na nedostatočné sociálne šetrenie. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny neurobil šetrenie v domácom prostredí, nenavštívil školu maloletého ani DSS. Poukazuje na hodnotenie DSS z 26.02.2016, podľa ktorého žalobca je samostatný v pohybe na vozíku, dokáže sa pevne držať a stáť na nohách, potrebu ohlasuje vopred, aktivity zamerané na motoriku zvláda bez problémov, zaujíma sa o všetky aktivity, pokroky sú v komunikácii. Poukazuje na účel opatrovania, ktorým je zabezpečiť každodenne pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím pri úkonoch sebaobsluhy, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri realizovaní sociálnych aktivít s cieľom zotrvať v prirodzenom domácom prostredí. Navrhovateľ prostredníctvom zákonnej zástupkyne však žiadala o peňažný príspevok na osobnú asistenciu za účelom zabezpečenia premiestnenia maloletého F. do školy, zo školy a na voľnočasové aktivity. Žiadosť o peňažný príspevok teda nesledovala účel zotrvania mal. F. v domácom prostredí. Zdôrazňuje, že hlavnou povinnosťou správneho orgánu je zistiť skutočný stav vecí a za týmto účelom vykonať aj dôkazy, ktoré účastníci nenavrhlí. Komisárka má za to, že žalovaný napadnutým rozhodnutím porušil práva osoby so zdravotným postihnutím, ktoré mu garantuje Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím. Ide o čl. 2 ods. 2, ktorý stanovuje, že prvoradým hľadiskom pri každej činnosti týkajúcej sa detí so zdravotným postihnutím je najlepší záujem dieťaťa, čl. 19, týkajúci sa nezávislého spôsobu života a začlenenia do spoločnosti a čl. 20, vzťahujúci sa k osobnej mobilite. Namieta, že žalovaný neuviedol, akými činnosťami by malo jedenásťročné dieťa s ťažkým zdravotným postihnutím prejavovať svoju aktivizáciu a snahu o sociálne začlenenie sa do rodinných rolí, pracovných a voľnočasových aktivít. Neuviedol tiež, ako v danom prípade zhodnotil rozdiel v starostlivosti o zdravé jedenásťročné dieťa a dieťa s ťažkým zdravotným postihnutím. Poukazuje tiež na skutočnosť, že zákonnej zástupkyne žalobcu ani Komisárke pre osoby so zdravotným postihnutím súd nedoručil stanovisko Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny k vyjadreniu Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím. Komisárka má za to, že krajský súd v prejednávanej veci rozhodol na základe

nesprávneho právneho posúdenia, keď nezohľadnil rozdielne účely opatrovania a osobnej asistencie. Zakotvením viacerých druhov peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia sledoval slovenský zákonodarca, aby bola vytvorená možnosť v každom konkrétnom prípade vybrať takú formu kompenzácie, ktorá je pre osobu s ťažkým zdravotným postihnutím najvyhovujúcejšia. To však predpokladá dostatočné zistenie skutkového stavu a správne právne posúdenie veci. Vzhľadom na uvedené argumenty potom komisárka navrhuje zmeniť rozsudok krajského súdu tak, že rozhodnutie žalovaného kasačný súd zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie.

7. K odvolaniu žalobkyne sa vyjadril žalovaný tak, že sa stotožnil s dôvodmi rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, naďalej trvá na tom, že pri rozhodovaní o žiadosti maloletého žalobcu neboli porušené platné právne predpisy, rozhodnutie žalovaného bolo vydané na základe riadne a dôsledne zisteného stavu veci, obsahovalo všetky podstatné i formálne náležitosti a bolo riadne odôvodnené, preto žalovaný navrhuje odvolanie žalobcu zamietnuť. Uvádza, že v stanovisku k vyjadreniu Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím reagoval iba na nové argumenty komisára. Vyjadruje sa k dodržaniu lehôt na vydanie druhostupňového rozhodnutia s tým, že aj v prípade, ak by lehota nebola dodržaná, táto skutočnosť by nemala vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia. Základné zásady správneho konania uvedené v § 3 Správneho poriadku neboli v konaní porušené, nakoľko zákonná zástupkyňa žalobcu bola v konaní vypočutá, bola jej daná možnosť doložiť aktuálne odborné vyšetrenia a uplatniť svoje návrhy, pričom toto právo aj využila. Na konanie vo veciach kompenzácie sa nevzťahuje ustanovenie § 33 ods. 2 Správneho poriadku, t. j. povinnosť správneho orgánu dať účastníkom konania možnosť pred vydaním rozhodnutia sa vyjadriť k jeho podkladu. Žalovaný teda neporušil svoje povinnosti, keď neumožnil zákonnej zástupkyňi maloletého žalobcu sa oboznámiť s úradnými záznamami z telefónnych rozhovorov. Takto získané informácie mali slúžiť len na objasnenie denného režimu maloletého v zariadení a nemali rozhodujúci vplyv na posúdenie jeho odkázanosti na osobnú asistenciu. Zdôraznil tiež, že rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie určuje správny orgán. Dôvodom toho, že v komplexnom posudku nebol žalobcovi navrhnutý peňažný príspevok na osobnú asistenciu je, že vzhľadom na stupeň postihnutia nie je žalobca schopný rozhodovať sa a ovplyvňovať vykonávanie integračných aktivít, ale pri svojom zdravotnom stave potrebuje celodenný dohľad, preto je odkázaný na pomoc inej fyzickej osoby podľa VI. Stupňa odkázanosti. Náročnosť starostlivosti, ktorú si maloletý vyžaduje, bola žalovaným zohľadnená pri navrhnutí peňažného príspevku na opatrovanie ako vhodnej formy kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia. Pri vykonaní sociálnej posudkovej činnosti žalovaný na návrh zákonnej zástupkyne žalobcu vykonal šetrenie v sídle správneho orgánu, je teda nekorektné, že správnym orgánom poskytnutú súčinnosť sa snaží interpretovať ako argument pre spochybnenie zákonnosti postupu žalovaného. Z uvedených dôvodov potom žalovaný navrhuje odvolanie žalobcu zamietnuť.

8. Žalovaný sa tiež vyjadril ku kasačnej sťažnosti komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím, a to s obdobnou argumentáciou ako vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu. Zdôraznil, že zákonná zástupkyňa žalobcu sama požiadala o osobné stretnutie na Ústredí bez prítomnosti syna. Počas rozhovoru odporučila správne orgánu, aby si jej situáciu prešetrilo v Domove sociálnych služieb v R.. Žalovaný uvedené požiadavky akceptoval berúc do úvahy skutočnosť, že so žalobcom už osobné šetrenie sociálnych dôsledkov bolo v minulosti vykonané. Takýto spôsob sociálneho šetrenia zákon nevylučuje. Počas šetrenia sociálnych dôsledkov predložila zákonná zástupkyňa žalobcu odborné nálezy, ktoré boli zohľadnené pri vykonávaní lekárskej posudkovej činnosti. Opätovne zdôraznil, že rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie určuje správny orgán. Zisťovanie v DSS R. bolo súčasťou posudzovania sociálnych dôsledkov žalobcu a samo o sebe nemalo rozhodujúci vplyv na rozhodnutie vo veci. Dokumentovalo len rozsah starostlivosti, ktorá mu je poskytovaná v zariadení sociálnych služieb. Zdôraznil, že v prípade žalobcu by nebol osobnou asistenciou dosiahnutý účel, nakoľko pri svojom zdravotnom postihnutí primerane svojmu veku nie je schopný rozhodovať sa a ovplyvňovať svoje sociálne začlenenie. Právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia v SR upravuje zákon č. 447/2008 Z. z. a znenie tohto zákona týkajúce sa podmienok poskytnutia peňažného príspevku na osobnú asistenciu neodporuje Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím. V prípade maloletého žalobcu bola lekárska ako aj sociálna posudková činnosť vykonaná v súlade so zákonom a jej výsledkom bol o. i. návrh

kompenzácie peňažným príspevkom na opatrovanie. Osobná asistencia je nástroj na uplatňovanie práva na sebaurčenie ľudí s ťažkým zdravotným postihnutím, preto sa vyžaduje určitý osobnostný potenciál osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, a to schopnosť vyjadriť svoje potreby, vôľu, zámery a za pomoci osobného asistenta aj realizovať ich. U maloletého žalobcu však ide o také zdravotné postihnutie, ktoré uvedené schopnosti vylučuje. Zdokonaľovanie sa v sebaobslužných činnostiach nemožno považovať za integráciu dieťaťa do spoločnosti. Žalobcova odkázanosť na pomoc inej fyzickej osoby je vyjadrená stupňom VI podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. Vzhľadom na uvedené navrhuje žalovaný kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť.

9. K vyjadreniu žalovaného sa vyjadrila Komisarčka pre osoby so zdravotným postihnutím, zdôrazňujúc skutočnosť, že oprávnenie správneho orgánu určovať rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie nie je samoúčelné. Správny orgán je zákonom oprávnený určiť rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie, aby splnil zákonnú povinnosť zistiť presne a úplne skutočný stav veci.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) postupom podľa § 492 ods. 2 SSP preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobkyne a komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím je dôvodná a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/7/2016-69 z 22. júna 2016 zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 462 ods. 1 SSP ak kasačný súd po preskúmaní zistí dôvodnosť kasačnej sťažnosti, rozhodne o zrušení napadnutého rozhodnutia a podľa povahy vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie alebo konanie zastaví, prípadne vec postúpi orgánu, do ktorého pôsobnosti patrí.

12. Podľa § 440 ods. 1 písm. f/ SSP kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, porušenie ktorého sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú. Rozhodnutiu súdu vo veci samej musí predchádzať jeho postup zodpovedajúci garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, najmä garanciam obsiahnutým v princípe rovnosti zbraní a práve na kontradiktórne konanie.

14. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že princíp rovnosti zbraní vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je jej odporca (Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002, § 45). Právo na kontradiktórne konanie zase znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu, a vyjadriť sa k nim (pozri cit. rozsudok Komanický, § 46).

15. V prejednávanej veci krajský súd pribral do konania Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, ktorý na pojednávaní dňa 08. júna 2016 súdu doručil vyjadrenie k žalobe a napadnutému správne rozhodnutiu. Na tomto pojednávaní zároveň zástupkyňa žalovaného uviedla, že k vyjadreniu Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím žalovaný podá stanovisko. Súd napriek tomuto oznámeniu pojednávanie odročil za účelom vyhlásenia rozsudku na 22. jún 2016, teda o dva týždne. Dňa 15. júna 2016 podal žalovaný stanovisko k vyjadreniu Úradu komisára pre osoby so zdravotným

postihnutím. Toto stanovisko súd žalobcovi ani Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím nedoručoval. Následne dňa 22. júna 2016 bol vyhlásený rozsudok v prejednávanej veci.

16. Z princípu kontradiktórnosti konania vyplýva, že účastník konania musí mať možnosť posúdiť, či a do akej miery je písomné vyjadrenie jeho odporcu právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jeho strany reagovať alebo inak je vhodné sa k nemu vyjadriť; nezáleží pritom, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie (napr. vec K. S. proti Fínsku, rozsudok ESĽP z 31. mája 2001; vec F. R. proti Švajčiarsku, rozsudok ESĽP z 28. júna 2001). Inak povedané požiadavka „kontradiktórnosti konania“ sa v judikatúre ESĽP chápe čisto formálne. Z jej hľadiska v podstate nezáleží alebo len málo záleží na skutočnom obsahu a význame informácie alebo argumentov predložených súdu (mutatis mutandis I. ÚS 230/03, II. ÚS 249/2012).

17. Vzhľadom na uvedené je potom potrebné konštatovať, že nedoručením stanoviska žalovaného k vyjadreniu Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím bol krajským súdom porušený princíp kontradiktórnosti konania a súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z tohto dôvodu dospel kasačný súd k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná, napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

18. Nad rámec uvedeného súd poukazuje na nesprávne označenie žalobcu, keď krajský súd ako žalobkyňu označoval pani I. B., nar. XX.XX.XXXX, Q.,XXX XX R., avšak zo žaloby, ako aj z celého súdneho konania vyplýva, že žalobcom je mal. F. L., nar. XX. XX. XXXX, bytom L., XXX XX R., zastúpený zákonnou zástupkyňou I. B..

19. Na dôvažok Najvyšší súd dodáva, že sa nezaoberal ďalšími argumentmi uvedenými v kasačných sťažnostiach, nakoľko má za to, že už vyššie uvedené skutočnosti sú dostačujúcim dôvodom na zrušenie rozsudku krajského súdu.

20. V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu postupovať v intenciách názoru najvyššieho súdu, doručiť žalobcovi ako aj Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím stanovisko žalovaného k vyjadreniu Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, odstrániť pochybnosti čo sa týka osoby žalobcu a vo veci opätovne rozhodnúť.

21. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodne Krajský súd v Banskej Bystrici

22. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0 .

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.